

M. T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.
Ser. 142

Title: Aparoksha bhakti

Latte

142

:	Aparokhānubhūti	Title
:	with Marathi	Author
:	toon	Editor
:		Year, Vols.
:		Publisher
142	:	Remarks

अ० श्रीगणेशायनमः वंदनिश्रीमुकुंदांतं अपरोक्षानुभूतिवी समश्लोकी
 १ करितसेंटीकामूढाविसारिखी १ श्लोकः श्रीरामंपरमानंदमुपदेष्टा
 रमययं व्यापकं सर्वलोकानां कारणं तन्नमाम्यहं १ टी० श्रीरामपर
 मानंदश्रीगुरुश्रीशज्जोतया वंदितो सर्वलोकांशकारणाव्यापकसमी
 १ श्लो० अपरोक्षानुभूतिर्विप्रोच्यते मोक्षसिद्धये सद्भिरवंप्रयत्नेन वी
 क्षणायामुद्धर्मुद्धः २ टी० अपरोक्षानुभूतिं मोक्षसिद्ध्यर्थं बालितो
 वारंवारपहावी जसंती यत्नं अशीवहे २ श्लो० स्ववर्णाभ्रमधर्मेण

तपसा हरितोषणात् साधनं प्रभवत्युंसां वैराग्यादिचतुष्टयं ३ स्ववर्णा
 भ्रमधर्मांतं अर्पितां हरितोषते सातपसाधितीवारि वैराग्यादिकसाधने
 ३ श्लो० ब्रह्मादिस्थावरांतं पुवैराग्यं विषयेषु यथैव काकविष्ठायां वैरा
 ग्यंतद्विनिर्मलं ४ टी० ब्रह्मादिकपदंतुल्लंडुः स्वदोषानुदर्शनं वाटतीका
 कविष्ठाशीतं विवैराग्यनिर्मलं ४ श्लो० नित्यमात्मस्वरूपं हि दृश्यंतद्विपरी
 तकं एवं यो निश्चयः सम्यग्विवेको वस्तुनः स वै ५ टी० आत्मस्वरूपं यनि
 त्यदृश्यं सर्वअनित्यहं ज्ञानिश्चयवराणसानित्यानित्यविवेकतो ५ श्लो०

अ० २ सदैववासनात्यागः शमोयमिति शब्दितः निग्रहो वा ह्यवृत्तीनां दम इत्यसिद्धी
यते टी० यत्नेन जो वासना त्यागमदां तो शमबोलिजे वा ह्यवृत्ती इन्द्रियां व्याको
डणं दमबोलिजे ६ श्लो० विषयेभ्यः परावृत्तिः परमोपरतिर्हि सा सहनं सर्वदुः
खानां तितिक्षा सा शुभामता टी० विषयां पासुनि मनपरतावं निवृत्तिनं सोः
सणं सर्वदुःखावं तितिक्षा बोलिजे तसे ७ श्लो० निगमाचार्यवाक्यपुष्पतिः श्रु
तिविश्रुता वित्तैकाग्र्यंतु संलक्षेत्समाधानमिति स्मृतं टी० श्रुताते कीं मनीष
क्ति श्रुतिवी गुरुभक्तिवी एकाग्रवित्तलक्षणावं तं समाधानबोलिजे ८ श्लो० सं २

सारबंधनिर्मुक्तिः कथं स्यान्मे कदाविभो इति या सुदृढा बुद्धिर्वक्तव्या सा
मुमुक्षता टी० संसारबंधापासुनि मुटं देवाकसा कधी दृढबुद्धि अशी तीव्र
मुमुक्षाते बोलिली ९ श्लो० उक्तसाधनयुक्तेन विचारः पुरुषेण हि कर्त
व्यो ज्ञानसिद्ध्यर्थमात्मनः शुभमिच्छता टी० या उक्तसाधनी युक्त होउनी
यां विचारहा करावा ज्ञानसिद्ध्यर्थं ज्ञासकल्याणपाहिजे १० श्लो० नोत्प
द्यते विना ज्ञानं विचारणान्यसाधनैः यथा पदार्थभानं हि प्रकाशेन विना क्व
चित् टी० विचारावां बुनी ज्ञान घडेना अन्यसाधनी पदार्थावं भान जे संप्र

अप० ३ काशावांनुनी नहे ११ श्लो० कोहंकथमिदं जातं को वा कर्ता स्य विद्यते उपादा
 नं किमस्तीह विचारः सोयमीदृशः टी० मीकोणहंकसं जालं कर्ता कवणया जगा
 यावं उपादानकायहं जाणावं विचारहा १२ श्लो० नाहं भूतगणो देहो नाहं वा
 सगणस्तथा एतद्विलक्षणः कश्चिद्विचारः सोयमीदृशः टी० नमीदेहनमी
 भूतं नहे मी सर्वइंद्रियं एतद्विलक्षण असें को ह्येक विचारहा १३ श्लो० अ
 ज्ञानप्रभवं सर्वज्ञानेन प्रविलीयते संकल्पो विविधः कर्ता विचारः सोयमीदृ
 शः टी० अज्ञाने रयलं सर्वज्ञानं हं लयपावते कर्ता विविध संकल्प मिथ्या हो ३

द्विविचारहा १४ श्लो० एतयोर्न उपादानमेकं सूक्ष्मं सदव्ययं यथैव मृद्वद्विनां
 विचारः सोयमीदृशः टी० यां होयें हं उपादानराकं सूक्ष्म सदव्यय तं घटी मृत्तिका जे
 वीशास्त्रदृष्टी विचारहा १५ अहमेकोपि सूक्ष्मश्च ज्ञाता साक्षी सदव्ययः तदहं नात्र
 संदेहो विचारः ० टी० स्वयं सन्मात्र ही सुह ज्ञाता साक्षी सदव्यय नो हि
 मीवन संदेह कीं मी सर्व विचारहा १६ आत्मा विनिष्कलो ह्येको
 देहो बहु सिरावृतः तयोरेकं प्रपश्यति किमज्ञानमतः परं टी० आत्मा निष्कल
 हा एक बहु ती देह उरुवे मानिती एकरत्यां होतं कोण अज्ञानया डुनी १७ श्लो०

अप० आत्मानियामकोद्यंतर्देहोवाद्यनियामकः तयोरैकं प्रपश्यंतिकिमज्ञानमतः
 ४ परं टी० आत्मादेहीदेहवाकीत्याणैर्वाद्ययच्छेतनूं त्याहोमपाहतीरेककायअ
 ज्ञानयाडुनी १८ श्लो० आत्माज्ञानमयः पुण्योदेहोमांसमयोशुचिः तयोरैकं
 प्रपश्यंतिकिमज्ञानमतः परं टी० आत्माज्ञानस्वयंशुद्धअशरीमांसदेहहा पाह
 तीरेकत्याहोतेंकायअज्ञानयाडुनी १९ श्लो० आत्माप्रकाशकः स्वच्छोदेहस्ताम
 सउच्यते तयोरैकं प्रपश्यंतिकिमज्ञानमतः परं टी० निर्मलस्वप्रकाशात्मादेहता
 मसबोडिला त्याहोतेंपाहतीरेकंकोणअज्ञानयाडुनी २० श्लो० आत्मानित्या

हिसद्रूपोदेहोनित्याद्यसन्मयः तयोरैकं प्रपश्यंतिकिमज्ञानमतः परं २१ टी० आ
 त्मानित्यअसदेह अनित्यहा त्याहोतेंपाहतीरेकंकोणअज्ञानयाडुनी २१
 श्लो० आत्मनः स्वप्रकाशत्वं यत्प्रकाशात्मभासनं नाग्न्यादिदीप्तिवद्दीप्तिर्न
 वत्यांध्यं यथानिशि टी० सर्वत्रस्वप्रकाशात्माभासणं सर्वज्ञास्तव दीपादिभा
 एकदेशीतदन्यत्रनिशांधता २२ श्लो० देहोहमित्ययंमूढाधृत्वातिष्ठत्यहोऊ
 नः ममायमित्यविज्ञात्वाघटद्रुवसर्वदा टी० देहहामीमणवुनिअसतो
 मूढमानुनि घटमाज्ञातमादेहमाशारेसाकळानिहिं २३ श्लो० ब्रह्मैवाहं

अप० समः शान्तः सविदानंदलक्षणः नाहं देहो ह्यसद्रूपो ह्यममित्युच्यते बुधैः टी० आत्मा
 विमीशान्तसमसविदानंतलक्षण मीनदं ह्यमृषादेहज्ञानी हंज्ञानबोद्धि
 २४ श्लो० निर्विकारो निराकारो निरवद्यो ह्यमव्ययः नाहं देहो ह्यसद्रूपो ह्यनमि
 त्युच्यते बुधैः टी० निर्विकार निराकार मीनिर्दोष सदव्यय नदं मीहामृषादेह
 ज्ञानी हंज्ञानबोद्धिति २५ श्लो० निरामयो निराभासो निर्विकल्पो ह्यमाततः
 नाहं देहो ह्य० टी० मीनिर्मल निराभासकल्पनाभासव्यापक नदं मीदेहहानि
 थाज्ञानी हंज्ञानपाहति २६ श्लो० निर्गुणो निष्क्रियो नित्यो नित्यमुक्तो ह्यमयुतः

नाहं देहो ह्यसद्रूपो ह्यनमित्युच्यते बुधैः टी० नदं अनित्य मीनित्य अगुणा युत
 अक्रिय नदं ह्यमृषादेहज्ञानी हंतत्व जाणति २७ श्लो० निर्मलो निश्चलो
 नंतः शुद्धो ह्यमजरामरः नाहं देहो ह्यसद्रूपो ह्यन० अनंत शुद्ध अवल अजरामरनि
 र्मल नदं मीहामृषादेहज्ञानी हंतत्व जाणति २८ श्लो० स्वदेहं शोषनं त्यक्त्वा पु
 रुषाख्यं यमं मतं किं मूर्खं शून्यमात्मानं देहातीतं करोषि सो टी० ह्यदेहात्मवा
 दीकीयांगलादेहटांकुनि केवा आत्मा शून्यतामी मूर्खातं कायमानिशी २९
 ह्यदेहात्मवादीकीयांगलादेहटांकुनि केवा आत्मा शून्यतामी मूर्खातं कायमा

अ- स्वात्मानं शृणु मूर्खत्वं युक्त्या श्रुत्या न पुरुषं देहातीतं निराकारं सुदृशं भवादृशैः ३० टी.
 ६ मणा वेंत्यास किं मूर्खी श्रुतियुक्ती करुनियां एकदेहातीत आत्मा अतर्क्य तु
 ह्यां अशां ३१ श्लो. अहंशब्देन विख्यात एक एव स्थितः परः स्फुटस्त्वन कतां प्राप्तः
 कथं स्यादेहिकः पुमान् टी. मीदृशो देह हा दृश्य देह आत्मा घडे कसा मा सा मणां निहि
 जौ प्रसिद्ध असे सिद्ध देह आत्मा घडे कसा ३२ श्लो. अहं विकारहीन स्त देहानित्यं वि
 कारान् इति प्रतीयते साक्षात् कथं स्यादेहिकः पुमान् टी. विकारहीन मी आत्मा
 विकारी देह हा सदा साक्षात् प्रत्यय हा आतां देह आत्मा घडे कसा ३३ श्लो. यस्मा

त्परमिति श्रुत्या तया पुरुषलक्षणं विनिर्णयितममूढेन कथं स्यादेकैहे पुमान् टी.
 विकारहीन मी आत्मा विकारी देह हा सदा यस्मात्परं या श्रुतिनं बोद्धितं आ
 लक्षणं वाखाणितं मुञ्जाणीतां आत्मा देह घडे कसा ३३ श्लो. सर्वपुरुष
 एवेति सूक्ते पुरुषसंज्ञके अप्युच्यते यतः श्रुत्या कथं स्यादेहिकः पुमान् टी. ह्येण
 पुरुष एवेदं सर्वपुरुषसूक्तं हि श्रुतिरेव संवदतां देह आत्मा घडे कसा ३४
 असंगः पुरुषः यो को बृहदारण्यकेऽपि व अनंतमल संश्लिष्टः कथं स्यादेहिकः पु
 मान् टी. ह्येण असंग पुरुष बृहदारण्यकीं श्रुति अनंतमल जालातो देह आ

अ.प ७
 आधडेकसा ३२ श्लो. तत्रैवयसमारख्यातः स्वयं ज्योतिर्हि पुरुषः उरः परप्र
 काशायं कथं स्याद्देहकः पुमान् तथैविवो लिङ्गा आत्मा स्वयं आनी सृष्टिनियां
 परप्रकाश उरतो देह आत्मा धडेकसा ३६ प्रोक्तोपि कर्मकांडेन स्यात्मा देहादि
 लक्षणः नित्यश्च यत्कलं भुंक्ते देहपातादनंतरं टी. वो लिङ्गा कर्मकांडी ही आत्मा
 देहविलक्षण नित्यकर्मफलं भोगी देहनश्वरमेलिया ३७ श्लो. लिङ्गं वानकसं
 युक्तं वलं दृश्यं विकारिव अन्धापकमसद्रूपं तत्कथं स्यात्पुमानयं टी. लिङ्गदेह
 हिरासावीविकारी दृश्यवंचक नन्धापक असद्रूपता ही आत्मा धडेकसा ३८

एवं देहद्वयादन्य आत्मा पुरुष ईश्वरः सर्वात्मा सर्वरूपश्च सर्वातीतो ह मव्ययः टी.
 देहद्वयातीत एसा आत्मा पुरुष ईश्वर सर्वात्मा सर्वज्ञो तो ह्मी सर्वातीत मदाव्यय
 ३९ श्लो. इत्यात्मदेहभागेन प्रपंचस्यैव सत्यता यथोक्ततर्कशास्त्रेण किंततः
 पुरुषार्थता टी. परिदेहात्मभागेन प्रपंचावीव सत्यता हेतोर्तार्किकही बो
 लें पुरुषार्थनयांतहि ४० श्लो. इत्यात्मदेहभेदेन देहात्मत्वं निराकृतं इहा
 नो देहभेदस्य सत्यत्वं स्पुटमुच्यते टी. रज्जुसर्पकलटिकं मिथ्याभेदहिया
 स्तव वारु निदेहात्मण क आतां भेदहिवारितां ४१ श्लो. येतन्यस्यैकरूप

टी. त्वाद्देहोयुक्तो न कर्हि विर जीवत्वं व मृषादेयं रज्वासर्पग्रहायथा टी. येन
 न्यराकस्य ना नात्वीत्यावाभेदघेउचना जीवत्वं हीतसंमिथ्यादारीसर्पभ्रमं
 जसा ४२ श्लो. रज्ज्वज्ञानात्क्षणेनेव तद्दृष्टुर्हि सर्पिणी तातितद्वन्निति साक्षा
 द्विधाकारणे केवळं नेणतां तत्क्षणीरज्जुवसेसंप्रययास्थित विश्वाकांरी वसेतसे
 वेतन्यनकळेतया ४३ श्लो. उपादानं प्रपंचस्य ब्रह्मणो न्यन्नविद्यते तस्मात्सर्वः
 प्रपंचोयं ब्रह्मैवास्ति नेवतरत् टी. प्रपंचोयं उपादा न विना ब्रह्मदिसेव ना कार्यब्र
 ह्म विकीर्तेत्कां दुर्लभां हीनबालेव ४४ श्लो. व्याप्य व्यापकतामिथ्या सर्वमात्मैति

रासनात् इति ज्ञाते परतत्वे भेदस्यावसरः कुतः टी. व्याप्य व्यापकहं मिथ्या सर्वआ
 त्मा अशाश्रुति तत्त्वरे संसमजतां जडभेद नुरउरी ४५ श्लो. श्रुत्या निवारितं नूनं
 नानात्वं स्वमुखेन हि कथं सागोसवेदन्यः स्थितेनाद्वयकारणे टी. नेह नाना
 स्ति मणुनि स्वमुखेन श्रुतिबोद्धतां अद्वैतकारणी कार्यत्याशी भागघेउकसा ४६
 श्लो. दोषोपि विहितः श्रुत्या मृत्योर्मृत्युं सगच्छति इह परयति नानात्वं मायया
 बंधितो नरः टी. दोषही श्रुतिबोले कीं मृत्युपासून तो मरे जडी नानात्वतोपोहेमाये
 नेवं चित्तानरा ४७ श्लो. ब्रह्मणः सर्वभूतानि जायंते परमात्मनः तस्मादेतानि ब्र

टी. तैवभवन्तीत्यवधारयेत् टी. परमात्मापरब्रह्मत्यापासुनिजोद्भव ब्रह्मवियाड
 ६ गिभूतेजाणावेयुक्तिनेअसें ४९ श्लो० ब्रह्मेवसर्वनामानि नृपाणिविविधानि
 व कर्मण्यपिसमग्राणि विभतीति श्रुतिर्जगो टी. सर्वनामेसर्वनृपे विविधोर्वि
 धाक्रिया ब्रह्मेतंधारितेतेविसर्वब्रह्मवेदश्रुती ५० श्लो० सुवर्णज्जायमान
 स्यसुवर्णत्वंवशाश्वतं ब्रह्मणोज्जायमानस्यब्रह्मत्वंवयथाभवेत् टी. हेमापासु
 नजेहोतीनगतेहेमशाश्वत ब्रह्मापासुनहोतेतेब्रह्मजंब्रह्मशाश्वत ५१ श्लो० स्व
 ल्यमप्यंतरंकृत्वाजीवात्मपरमात्मनोः यःसंतिष्ठतिमृदात्माभयंतस्यापिभा ९

षितं टी. स्वल्पहीभेदधारितां जीवईश्वरयामध्ये भयतोपावतोमृदुलेसेहीश्रु
 तिवोलते ५२ श्लो० यथाज्ञानाद्देवद्वैतमितरंतत्रपश्यति आत्मत्वेनतदास
 र्वनेतरंतत्रचाण्वपि टी. रज्जूनकलतांसर्वआत्मानेणेतयाजगुडा दिसेतो
 पाहातांआत्माअणुहीनदिसेदुजे ५३ श्लो० यस्तुसर्वाणिभूतानि ह्यात्मत्वे
 नविजानतः नवतस्यभवन्मोहोनवशोकोद्वितीयकः टी. जाणतोसर्वभूतोते
 जोआत्मत्वेकरूनियां त्यालानसेशोकमोहसर्वएकल्लणोनियां ५४ श्लो०
 अयमात्माहिब्रह्मेवसर्वीत्मकतयास्थितः इतिनिर्धारितंश्रुत्याबृहदारण्यक
 सूत्र्या टी. आत्मावआपकाब्रह्मतोसर्वीत्मपणेअसें निर्धारितेहेश्रुतिनेबृह

टी. दारण्यकामध्यां ५९ श्लो अनुष्ठतोययंकोको व्यवहारसमापिमन असदृशाय
 १० थास्वन्नउत्तरक्षणबाधतः टी. विश्वआलेननुभवाव्यवहारंजरीखरं तद्धीमि
 थ्याजसंस्वनदिमेउत्तरक्षणी ५६ श्लो स्वन्नजागरितंनस्मिन्स्वप्नाजागंजांरि
 तोनहि द्वयमेवकयेनास्मिन्लयापिद्युभयोर्नरा टी स्वप्नातजागतिनमनमस्व
 नहिजागरीं स्रष्टुर्तीतनहेदोनीनत्यादांतमुपुप्तिहि ५७ श्लो यत्रशवंभवान्मि
 थ्यागुणत्रयविनिर्मितं असदृशगुणातीतो नित्याद्येकश्चिदात्मकः टी. तिर्हीमि
 थ्याअसीहोतीजेगुणत्रयानिमित्तं यांवाद्रहागुणातीतविदात्मात्रिगुणीसम् ५८
 श्लो. यद्वन्मदिघटश्रान्तिःशुक्लोवारजतस्थितिः तद्वद्ब्रह्मणिजीवत्वंवीक्ष्यमाणं १०

नपश्यति टी. मातीमघेघटभ्रान्तिशुक्लीतरजतभ्रम ब्रह्मीजीवत्वहीअसंफादांजा
 तांचनासता ५९ श्लो यथामृदिघटोनामकनेकेकुंडलाभिदा शुक्लोहिरज
 तस्यातिजविशदृतसथापरे टी. मातीतनामविघटहमीनामविकुंडल शब्दवि
 शुक्लीतरूपेब्रह्मीजीवत्वयेरिती ६० श्लो. यथैवव्याप्तिनीकत्वंयथानीरंम
 रुच्छक पुरुषत्वंतथास्थाणोतद्विद्विद्विदात्मनि टी. आकाशीनीलिमाजे
 शीकीरणीजकजरिती स्थापुत्वीपुरुषाकारवित्स्वरूपीतसंजगा ६१ श्लो.
 यथैवमन्यवेताळागंधर्वाणांपुरंयथा यथाकाशोदिवंदत्वंतद्वत्सत्यजगत्स्थि
 तिःटी. बागूकलटिकाजमागंधर्वानिमृषापुग दिवंदत्वनमीजेसंसद्रपी

टी. जगहंतसे ६२ श्लो यथातरंगकल्लोलोत्पत्तिरस्य वस्तुस्वरूपं पात्ररूपेण तौ हि मे ब्र
 ११ ह्मांडादौ तथात्मता टी. तरंगाद्या आकृती न पाणी वस्तुस्वरूपं तं जसे पात्ररूपं स्फुरता वं ब्रह्मा
 ङी आत्मता तशी ६३ श्लो. घटना स्नायथा पृथ्वी पटना स्नाहितं तवः जगन्नाम्ना व
 विदाभाति जेयंततदभावतः टी. घटना मे जसशी पृथ्वी पटना मे वितंतु ही जगना
 मे तसा आत्मा असे आत्मान से जग ६४ श्लो. सर्वापि व्यवहारस्तु ब्रह्मण क्रिय
 ते जनैः अज्ञानान्न विज्ञानंति मृदेव हि घटादिकं टी. ब्रह्म प्रकाशे विजनवर्तती
 सर्वही जह्नी अज्ञानेन कळमाती देस्वो निघटमानिती ६५ श्लो. कार्यकारणतानि
 त्यमास्ते घटमृदेर्यथा तथैव श्रुति युक्तभ्यां प्रपंच ब्रह्मणो रिह ६६ टी. कार्य ११

कारणता ऐक्यघटा माती सजेरिती प्रपंच ब्रह्म हों ही सश्रुतिने युक्तिने तसे ६६
 श्लो. गृह्यमाणे घटे यद्वन्नृत्तिकाभाति वैवकात् वीक्ष्यमाणे प्रपंचेपि ब्रह्मेवाभाति भासुरं
 टी. पाहातां घटदृष्टीने वळमाती वही सते प्रपंच पाहातां ब्रह्म विस्रकाशदिसे वळ ६७
 श्लो. सदेवात्मा विश्वं ह्यस्मिन् विश्वं भाति वै सदा यथैव द्विविधारज्जुर्ज्ञानिनो ज्ञानिनो
 निशं टी. सदा शुद्ध निराकार सदा साकार ही दिसे सुज्ञाते सर्वदा दोर अज्ञाते सर्वदा
 ६८ श्लो. कुंभो यथा मृन्मयः स्यात्तद्वदेहोपि विन्मयः आत्मानात्मविवेको यं मुधैव कि
 येत बुधैः टी. मृन्मात्रं विजसा कुंभे ते सा विन्मात्रं देह ही आत्मा अनात्मा हा भेद व्य
 र्थ विकरिती बुध ६९ श्लो. सर्पत्वेन यथारज्जुरजतत्वेन शुक्तिका विनिर्णीता वि

टी.

१२.

मूढेन देहत्वेन तथात्मता ७० टी. सर्पस्वेंजसारज्जुस्वेंस्तणुनिशुक्तिका मानिजेये
रूपी मूढी आत्मा ही देहमानिला ७० श्लो. घटत्वेन यथा पृथ्वी परत्वेन वतंतवः वि
निर्णिता विमूढत्वे देहत्वेन तथात्मता टी. घटत्वे मानिजे पृथ्वी परत्वे तंतु मानिजे मा
निली परिती मूढी देह रूपे विदात्मता ७१ श्लो. कनकं कुंडलत्वेन तरंगत्वेन वैजलं विनिर्णि
ता विमूढेन देहत्वेन तथात्मता टी. कुंडलत्वे जसं सो नंतरंगत्वे जसं जळ मानिजे ये रि
ती मूढी आत्मा देह विमानिला ७२ श्लो. पुरुषत्वे यथा स्थाणुर्जलत्वेन मारी चिका
विनिर्णिता विमूढेन देहत्वेन तथात्मता टी. मानिजे स्थाणु पुरुष उच्छाते मानिजे जळ
शीराकृति हे मूढी विदात्मत्वे विमानिली ७३ श्लो. गृहत्वेन हि काष्ठा निरवद्रुत्वेनैव १२

लोहता विनिर्णिता विमूढेन देहत्वेन यथात्मता ७४ टी. गृहत्वे मानिली कोष्ठं खडूत्वे लो
हमानिले नणोन आत्मा मूढा निदेहाकारे विमानिला ७४ श्लो. यथा रक्ष विपर्यासो
जलाद्रवति कर्हि पितृ तद्दात्मनि देहत्वं पश्यंत्य ज्ञानयोगतः टी. रक्षा वं विपरीतत्वको
ण्या एका जलं जसं अज्ञाने आत्मा यामध्ये देह मूढां दिसे असा ७५ श्लो. पोतेन गच्छतः
पुंसः सर्वे प्राप्ती वचं वळं तद्दात्मनि देहत्वं पश्यंत्य ज्ञानयोगतः टी. नावेत ना वचं व
ल्ये सर्व वं वळ ही सतं आत्मा अकर्ता तो कर्ता अज्ञाने देह सा दिसे ७६ श्लो. पीतत्वं
हियथा शुभ्रे दोषाद्रवति कस्यचित् तद्दात्मनि टी. पिवळें से दिसे शुभ्रे ने वरोगे
करुनिया मूढ दृष्टी तसा आत्मा देह रूपे विभासेता ७७ श्लो. वक्षभ्यां भ्रम
शीलाभ्यां सर्वे भाति भ्रमात्मकं तद्दात्मनि दे. टी. भावडी असतां नेत्री सर्व ही

टी. भ्रमते दिसे मूढबुद्धीतसा आत्मा कर्ता देहविभासतो ०८ श्लो. अलातभ्रमणेनैव
 १३ वर्तुळभातिसूर्यवत् तद्ददात्मनि० टी. भोवडीतां कालितातें वाटाळा सूर्यसा दिसे मूढ
 दृष्टीतसा आत्मा देह रूपे विभासतो ०९ श्लो. सूक्ष्मत्वे सर्वभावा नास्त्ये क्वंचोपनेत्र
 तः तद्ददात्मनि दे० टी. जं सूक्ष्मते दिसे सूक्ष्म उपनेत्रे करुनिया मूढ दृष्टीतसा आत्मा
 देह रूपे विभासतो १० श्लो. महत्वं सर्वदेहं वस्तुनां सूक्ष्मत्वमतिदूरतः ॥ तद्द०
 टी. यदा धमोटे मोटे हि दुसरी लक्ष्मदीसती मूढ दृष्टीतसा आत्मा देह रूपे विभासतो
 सतो ११ श्लो. काचभ्रमो जलत्वे वा जलभ्रमो हि काचता तद्ददात्म० टी. काचभ्रमी
 दिसे पाणी काचा सम दिसे जल मूढ बुद्धीतसा आत्मा देह रूपे विभासतो १२ श्लो.
 यद्दग्धौ मणित्वं हि मणौ वा वक्रितो पुमान् तद्ददात्म० टी. रत्नां सम दिसे अग्नी रत्न ही अ १३

निसे दिसे मूढबुद्धीतसा आत्मा देह रूपे विभासतो १३ श्लो. वक्ष्यं भ्रमशीलाभ्यां स
 र्वभातिभ्रमात्मना तद्ददात्मनि० टी. भोवडी असतां नेत्री सर्वही भ्रमते ती दिसे मूढ बुद्धी
 दृष्टीतसा आत्मा कर्ता देहविभासतो १४ श्लो. यथेवदिष्विपयो सो मोहाद्भवति कस्यचि
 त् तद्ददात्म० टी. न जो पातां पूर्व दिशा वाट पथि मज्जारिती मूढ बुद्धीतसा आत्मा नेण
 तां देह विभासतो १५ श्लो. अभ्युपसक्तो वा यत्कसो मोधावति भाति वै तद्ददा० टी. पूर्व सिधां व
 तां मेघचंद्रही धांवतां तसा वाटे तसा मूढ दृष्टी देह आत्मा च वाटतो १६ श्लो. जळीं
 जळसा चंद्र च वळवें जळा विया मूढ दृष्टीतसा आत्मा देह रूपे विभासतो १७ श्लो. यथा राशि
 जळभाति च वळवें न कस्यचित् तद्ददात्मनि दे० टी. एवमात्मन्य विज्ञाते देहा
 व्यासः प्रजायते स एवात्मपरिज्ञाना लीवते च परात्मनि टी. एसा आत्मान कळतो शरी

टी. राध्यासहोतसे आत्मयांतवितो लीनहोतो आत्माकळेजई ८७ श्लो सर्वमात्मतयाज्ञा
 १४ तंजगत्कावरजंगमं अभावात्सर्वभावानां देहानां चात्मताकृतः टी. ब्रह्मत्वीजापातोसर्व
 विम्बस्तावरजंगमं नुरतांसाविणोकाहीदेहीआत्मत्वकोवुनी ८८ श्लो. आत्मानंसततंज्ञा
 वाकालंनयमहामते प्रारब्धमसिलंभुजंनोद्वेगं कर्तुमर्हसि टी. ज्ञाणोनिआत्माकंडावा
 काळआत्मानुभूतिने भोगेप्रारब्धसारावेंविताकांहीकरूनये ८९ श्लो. उत्पन्नेत्यात्मवि
 क्षानेप्रारब्धनेवमुंचति इतियक्यतेश्रुत्यातान्निराक्यतेधुना टी. जालाजरीआत्मबोध
 नप्रारब्धतद्दीसुवे श्रुतीऐसेबोलताहेतेंहीआतांनिषेधितो ९० श्लो. तत्त्वज्ञानोदयाद्
 ध्वंशारब्धनेवदृश्यते देहादीनामसत्त्वानुयथास्वनेविबोधतः टी. ब्रह्मात्मतत्त्वकळतांभोग्या
 आत्मयानसे तेथेदेहादिभिध्यात्वजागरीस्वप्नजरिती ९१ श्लो. कर्मज्ञानांतरीयंयत्सार १४

ध्यामितीकृतितं तत्तुजन्मांतराभावात्सुसौनैवासिक। हेवित् टी. जंजन्मांतरिवेकमे
 तेनिप्रारब्धबोळिते जन्मांतरअभावेतेंविंबात्मपुरुषानसे ९२ श्लो. स्वप्नेदेहोयथाध्य
 मसथेवायंचदेहकः अध्यत्मस्यकृतोजन्मजन्मभावेनतत्कृतः टी. स्वप्नदेहनसाभि
 थ्यातसाहादेहजासकीं तेथेकंचेजन्मकं ब्रह्मत्वंभागहीनसे ९३ श्लो. उपादानंप्रपं
 वस्यश्चांडस्यवपश्यति अज्ञानचेतिवेदांतैस्मिन्नेकविश्वता टी. उपादानप्रपंचा
 चेपाहेमातीयवीजसी अज्ञानजातावेदांतोविश्वनाहीनकर्मही ९४ श्लो. यथारज्जुपरि
 त्यज्यसंपृच्छतिवैभवात् तद्वत्सत्यमविज्ञाय जगत्पश्यतिमृदधीः टी. सोडूनिज्ञा
 नरज्जेचेंसंपृछेतोजसात्त्वमे तेसैंअसत्यांतसत्यनेणातांजगत्पाहणे ९५ श्लो. रज्जुस
 पेपरिज्ञातेसर्पश्चैवमत्स्यसंखंडंनतिष्ठति आधिष्ठानेतथाज्ञातेप्रपंचश्चैवतोगतः टी.

टी.

१६

स्वविहात्मत्वावच्छेदनात् त्यागो हि महता धृत्यः सद्यो मोक्षमयो यतः टी. प्रपञ्चजडता त्याग
 आत्मा सर्वत्र पाहतां पूज्यां हा त्याग थोरा नाया त्यागे मोक्षरोकडा ८ यस्माद्वाचो निवर्तते अत्रा
 प्यमनसा सह यन्मौनं योगिभिर्गम्यं तद्देवत्सर्वदा बुधः टी. जेथुनिवाचा परते न पावानमनास
 ह जे मोन जाया ती योगी ज्ञानी मोन बहोयतो ७ मू. वाचो यस्मा निवर्तते ते ह त्तुं येन शक्यते प्रपञ्चो
 यदिव कथ्यः सापिशब्द विवर्जितः टी. जेथुनिवाचा परते तें तां वाच अगोचर प्रपञ्च ही ते विते कां वा
 चा ही ते विनिश्चित ८ मू. इति वा तद्देवो मोन सतां सहज संज्ञितं गिरा मोन हि बालानां प्रयुक्तं ब्रह्म
 वादिभिः टी. संतां ते मोन सहज बोळण्यां ता हि होयतो वेखरी मोन मूढां ते पो दी शब्द अनावर
 मू. आदावं ते व मध्ये च ज नो यस्मिन्न विद्यते येनेदं सततं व्याप्तं संदेशो विज्ञानः स्मृतः टी. देश निर्ज
 न तो जेथे आदी अंती न संजन ब्रह्म विमध्ये जने हे की मध्ये न ग हे मची १० मू. कलनात्सर्वभूता
 नां ब्रह्मादीनां निमेषतः कावशादेन नर्दिष्टो ह्यखंडा नंद अद्वयः टी. ब्रह्मादिभूते वळतीनि १६

मिषादि हि ज्ञास्त्व ब्रह्मविकाळ शब्दे तें असंज्ञानंद अद्वय ११ मू. सुखे वैवर्भवेद्यस्मिन्न ज सं
 ब्रह्म विंतने आसनं तद्दिज्ञानीयात्नेतरत्सुखनाशकं टी. असतां ज्या प्रकारांत सुखें ब्रह्म सु
 रेसदां तेंच आसन जाणावें अन्य तें सुख नाशक १२ मू. सिद्धं यत्सर्वभूता दिविश्वाधिष्ठानम
 व्ययं यस्मिन्निद्रासमाधिष्ठातृसिद्धासनं भवेत् टी. जे भूता दिस्वतः सिद्ध विश्वाधिष्ठान अय
 य त्या व सिद्धासनी सिद्धी सिद्धता ते प्रवेशले १३ मू. यन्मूलं सर्वलोकानां तन्मूले वित्तबंधनं मू
 लबंधः सदा मे योग्या ग्या सो राजयोगिनां टी. माया विश्वाश्च त्थ मूल निवेहि ब्रह्म मूल जे तेथें वि
 त्तबंधो मूल सर्वदारा ज योगिया १४ मू. अंगानां समतां विद्यात्समे ब्रह्मणि ली नता नो वे नैव
 समानत्वं मृदुत्वं शुष्ककाष्ठवत् टी. लय अंगां तरंगां वा समी चित्सागरीसुरे तें अंग सांग इतर
 यथ जे शुष्क काष्ठवत् १५ मू. दृष्टी ज्ञानमपी कृत्वा पश्येद्ब्रह्म यं जगत् सा दृष्टिः परमोहा
 रा न नासाग्र विभो किनी टी. कारणी ठेउनी दृष्टी कार्य ब्रह्म विपाहणो ते स्वर्य दिव्य दृष्टी वें तुळ

टी. नासाग्रलक्षणं १६ मू. इष्टादर्शनमदृष्टीनां विरामो यत्र वा भवेत् दृष्टिस्तत्रैव कर्तव्या न नासा
 ग्रविडोकिनी टी. इष्टादर्शनही दृष्टी मुरे विद्रुपवा स्फुरे तेथं विद्रुहियोजावी काय नासाग्रपा
 हणे १७ मू. कितादिसर्वभावेषु ब्रह्मत्वेनैव भावेनाह निरोधः सर्वदृष्टीनां प्राणायामः स उ
 च्यते टी. कितादिसर्वदृष्टीर्ते ब्रह्मात्मत्वं विपाह्ये निरोधः सर्वदृष्टी वा तो प्राणायामोक्ति
 जे १८ मू. निषेधनं प्रपञ्चस्य रेचकाख्यः समीरणः ब्रह्मेवास्मीति पावतिः पूरको वायुरीरितः
 टी. प्रत्यदृष्टी विद्रुह्यात्मत्वं तो अंतर्मुखपूरक सुदेषपञ्चजडता तो रेचकह क हकु १९ मू. ततः
 महति नैश्चत्यं कुंभकः प्राणसंयमः अयं वापि ब्रह्मना मज्ञानं प्राणपीडनं टी. दृष्टिस्तु
 र्यसदा द्वैती तो प्राणालेख्यं कुंभक प्राणायाम प्रबुद्धां हा अज्ञते प्राणोक्तिनी २० मू. विषये
 द्यात्मतां दृष्ट्वा मनसश्चिन्तितमज्जनं प्रत्याहारः स विज्ञेयो भ्यासनीयेषु मुमुक्षुभिः टी. विषयां
 स्फुरेत्वात्मा विस्वरूपी बुद्धेर्जन प्रत्याहारमुमुक्षुने शिका वा हा पुनः पुनः २१ मू. यत्र यत्र

मनोयाति ब्रह्मणस्तत्र दर्शनात् मनसोधारणं चैव धारणा सा परमता टी. जेथें जेथें जायम
 नस्फुरे ब्रह्मवित्यां सते मनोवैधरणं ऐसै धारणा हे विउत्तम २२ मू. ब्रह्मेवास्मीति सदृश्यानि
 रालंबतया छितिः ध्यानशब्देन विख्याता परमानंददायिनी टी. ब्रह्मात्मभावं सदृशी निरालंबप
 णोस्ति ध्यानशब्देनोक्तिलाते परमानंददायिनी २३ मू. निर्विकारतया वृत्त्या ब्रह्माकारतया
 पुनः वृत्तिविस्मरणं सम्यक् समाधिर्ज्ञानसंज्ञकः टी. वृत्तिदांको नि आकारब्रह्माकारयोश्च
 रे तो समाधिदुजा वृत्ती विस्मृती ब्रह्मलक्षितां २४ मू. इमां वा वृत्तिमानंदे तावत्साधुः समथ्य
 सेत वश्यो यावत्क्षणात्पुंसां प्रयुक्तः संभवेत्सयं टी. आनंद आ वृत्तिने हा अभ्यासा वा पुनः पुनः
 योजितां तत्क्षणं किञ्च ज्ञानमाधी सुर्या बुद्धे २५ मू. ततः साधननिर्मुक्तः सिद्धो भवति योगिरा
 इ ततः स्वरूपान्ते तस्य नियोगो मनसा गिरां टी. साधने मगसां सिद्धा योगिराजा तयां सही नवियो

टी. गच्छन्नाचामनां वाऽवेमहीजयी २६ मू. समाधौ क्रियमाणे तु विघ्नान्याथांतिवैबलात् अनुसं
 १८ धाने राहित्यमात्रस्य भोगलात्सं टी. समाधी साधितां विघ्ने बले ये तांति साधकां अनुसंधान
 तदणं भोगेष्टा आण आलसा २७ मू. भयंतमश्च विघ्नेपक्षे जस्यं दश्च शून्यता एवं यद्विघ्नबाहु
 ल्यं त्याज्यं ब्रह्म विसर्जनैः टी. भयनिद्रा कल्पना हीति जरां वल्य शून्यता ब्रह्म जै विघ्न बाहुल्य त्यजावे
 हें हू हू हू २८ मू. भाववृत्त्या हि भावत्वं शून्यवृत्त्या हि शून्यता ब्रह्मवृत्त्या हि पूर्णत्वं तथा पूर्ण
 त्वमभ्यसेत् टी. कल्पितां कल्पना होत्ये नी जतां शून्य होतसे ब्रह्म जै विघ्न बाहुल्य त्यजावे
 पो २९ मू. ये हि वृत्तिं विहायेनां ब्रह्मरव्यां पावनीं परां ते वृथैव तु जीवंति पशुभिश्च समानराः
 टी. ब्रह्मात्म वृत्ति जै ऐसी सो इती अति पावनी जाणे न ते जिती व्यर्थ ति माना वे पशु सम ३० मू.
 ये तु वृत्तिं विजानंति ज्ञात्वा चैव धर्यंति ये ते वै सुपुरुषा धन्या वं द्या स्म शुवन म्ये टी. जे जाणती

त्यवतीति वाढवीती कलां निही ते सत्युरुषते धन्यते वंद्य भुवनत्रयी ३१ मू. येषां वृत्तिः समा
हृद्वा परिपक्वा च सा पुनः ते वै स ब्रह्मतां प्राप्ता नेतरे शब्दादिनः श्री. ब्रह्मात्मस्फूर्तिर्है वृत्ति वाढलीप
कपावली ज्यां ऽवीते पावती ब्रह्मशब्दज्ञानी च अन्यतो ३२ मू. ऊशला ब्रह्मवार्तायां वृत्तिहीनाः सु
रागिणः तेप्यज्ञानतया नृनं पुनरायांति यांति श्री. ब्रह्मबोला नि कुशल कामी स हृत्ति वर्जिता आ
त्मज्ञही ते अज्ञानी येती ज्ञाती पुनः पुनः ३३ मू. निमिषार्धनतिघंति वृत्तिं ब्रह्ममयी विना तथाति
घंति ब्रह्माद्याः सनकाद्याः शुक्रादयः श्री. ब्रह्मस्फूर्तिविना चित्तनिमिषार्धनठे विनि ज्ञानी जै से वि
रिं व्यादिसनकादिशुक्रादिक ३४ मू. कार्यकारणताया ता कारणेन हि कार्यता कारणत्वं ततो नश्ये
त्कार्यभावे विचारतः श्री. कार्यकारणता गेली न सतां कार्यकारणी कार्यमिथ्यानसे ते दोन कारण
हित्या विणो ३५ मू. अथ शुद्धं भवेदस्त्य हे वा वा मगावरं इष्टव्यं मू हृदये नैव दृष्टांते न पुनः पुनः
श्री. एवं अनिर्वच्य भुह जडवाच्य हिते स्वये पाहते मू हृदयान्याये किं कारण वि कार्यही ३६ मू. अनेने

दी.
१९

वप्रकारेण वृत्तिर्ब्रह्मात्मिका भवेत् उदेति शुद्धचित्तानां वृत्तिज्ञानं ततः परं दी. अभ्यासितो हा प्र
कारे वृत्तिब्रह्मत्वपावते वृत्तिहिज्ञानहेतुणे शुद्धचित्तं सत्यावरी ३७ मू. कारणं व्यतिरेकेण पुम
नो दोषो विडोक्तयेत् अवयव्यतिरेकेण कार्यनित्यं प्रपश्यतु दी. जकार्यवेगके ते विआधीकारण
पाहणे अवयव्यतिरेकेतं कार्यं तमगपाहाणे ३८ मू. कार्यहकारणं पश्येत्तथा कार्यविवर्जये
त् कारणत्वं स्वतो गच्छेत्ततः शिष्टं भवेत् मुनिः दी. पाहं कारणं कार्यं तं अभावं कार्यं तं सजी कारण
त्वहितं ज्ञातां शुद्धजेशेषते मुनी ३९ मू. भावितं तीव्रवेगेन वस्तुनिश्चयात्मना पुमांस्तद्विभवे
छीष्टं जेषं भ्रमकीदवत् दी. जं जं निश्चयबुद्धिने तीव्रभाविलो होयते भ्रं गीर्कीत्कदृष्टं तं हेतो
ज्ञानी स्वयेविकी ४० मू. अदृश्यं भावत्पंचसर्वमेतद्विदात्मकं सावधानतया नित्यं स्वात्मा
नं चैव भावयेत् दी. विदादिनदिसे आणिदिसे तं ही विदात्मकं निजात्मया तं सर्वत्वे ध्यावेत् राहो
नि सावध ४१ मू. दृश्यं दृश्यं तां नीत्वा ब्रह्माकारेण वितयेत् विद्वान्नित्यं सुखेति १९

२०

छेदिया विडसृण्या दी. पाहावे दृश्यहि ब्रह्म विडसान्वित बुद्धिने दृष्टी करिवाही गा
ररसने जळते मृदु ४२ मू. एभिरंगैः समाधुक् कोराजयोगः प्रकीर्तितः किंचित्पक्वकषाया
णां हृद्योगेन संयुतः दी. ओं गे ही पंधरा ज्योत बोलिली राजयोग हा हृद्युक्ततया ज्योते
जळाले नखरे मळ ४३ मू. परिपक्वं मनोयेषां केवलेयं वसिद्धिदः गुरुदेवतसक्तानां स
र्वेषां सुलभो जवात् दी. मनपक्वतया हा वराजयोगासिद्धिदे गुरुसक्तां ईशसक्तां सर्वां
सुलभशीघ्रहा ४४ मू. समलोक्य अशी दीक्षा अपरोक्षानुभूतिनी वामने अर्पित्तीपा
हीची शेषशायी गुरुविद्या ४५ श्रीसांबसदा शिवाय नमः ॥

२०